

NUM. 927

BARCELONA 16 DE OCTUBRE DE 1896

ANY 18

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

SE PUBLICA AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrasats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fors de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 2 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

EL RELLEVO DE LA TEMPORADA (per M. MOLINÉ.)

—Au, ché, toca pirandó.
Ara es meu aquest cantó.

CRONICA

LO DESLLORIGADOR

Tal vegada dintre de poch serà un fet l' aprobació del projecte de unificació del Deute municipal proposat per un sindicat belga. Pero ni que la cosa estigui pastada y cuita.... y casi diré menjada y beguda y tot, ha de ser ocios parlarne una miqueta.

Sempre serà un consol saber com se confeccionan y s' amaneixen certs plats que á primera vista semblan molt sustanciosos, y que sens dupte ho serán per algú—hi ha tants golafrés en aquesta Barcelona!—pero que per lo que respecta á la Pubilla malheit siga 'l profit que pugan ferli.

En tot tripijoch de números, quan se tracta de combinar plassos escalonats pera satisfer una cantitat que constitueix un deute, hi ha sempre lo que 's veu y lo que s' amaga; lo que al primer cop d' ull ilusiona, y lo que, si s' analisa un xich, 's veu que oculta un engany y una solemne ensarronada.

Tal es lo que passa ab lo projecte de la unificació del Deute municipal. Un verdader joch de mans sorprendent, habilíssim, que fa exclamar als badochs: —Ay, ay, ¿cóm s' ho fan?

Pero que una vegada examinat ab detenció, fa dir:—Vaja, de miracles aixís sab ferne tothom, hasta las personas que no están en olor de santedat.

No cal sino descubrir lo desllorigador de l' operació. Y 'l desllorigador ara 'l veurán si tenen la paciencia de llegirme.

Los senyors belgas, pares adoptius del negoci engendrat no sé per qui ni falta fa 'l saberho, venen y diuhen:

—«La ciutat de Barcelona deu avuy 55.106,000 pessetas. Donchs nosaltres ens comprometém á entregarne al Ajuntament 59.290,000; porque pugui recullir tot lo paper en circulació y saldar lo deute ab sos actuals acreedors, quedantli encare un remanent de 4.184,000 que no li vindrán poch bé als regidors per gastárselas en nombrar nous empleats, en destapar ampollas de Champagne ó en lo que vulguin.

»A canvi de aquestas 59.290,000 pessetas crearém un paper únic que quedará tot per nosaltres: 770,000 títuls de 100 pessetas nominals cada hú al 4 per 100 de interés. Aixís lo Deute que avuy figura ser, com havém dit de 55.106,000 pessetas, será en lo successiu de 77.000,000. Pero no hi ha qu' espantarse. En primer lloch perque l' interés que avuy es del 5 y del 6 per 100 serà sols del 4; y en segon terme per la rahó següent:

»Tal com avuy te organisat lo servey de interessos y amortisacions, l' erari municipal fins á la completa extinció del Deute ó sigui fins á l' any 1975-76 hauría d' esquitxar 172.463,937 pessetas: en canvi en la forma en que nosaltres l' organisém haurá fet la pau en 1941-42, sense que haja gastat mes que 168.540,480 pessetas.

»Beneficis per Barcelona: 4.184,000 pessetas que li regalém de momium al comensarse la operació y 3.923,457 que n' hi quedan de diferencia al terminarse, suman una ganga de 8.107,457 pessetas que fan de molt bon arreplegar. Tant mes si s' considera que la suma anual que AVUY destina la ciutat al servey de interessos y amortisació (4.393,710 pessetas) no passará mai ab lo nostre plan de 3.700,000.

Aixís parlan los patrocinadors del projecte sense recalcar la paraula AVUY que jo subrayo, porque precisament en aquesta paraula está 'l desllorigador del negoci.

Sí: es veritat: AVUY ó sigui en l' actual exercici se gastan 4.393,710 pessetas per interessos y amortisació; pero aquesta suma, si seguissen las coses tal com estan, aniria disminuint tots los anys, hasta arribar al últim exercici (1975-76) á sols 302,673 pessetas, per haverse anat extingint los empréstits á son respectiu venciment. En canvi ab l' unificació s' haurán de pagar invariablement 3.700,000 pessetas cada any fins al exercici 1941-42 terme de l' operació.

¿Y saben aixó qué vol dir?

Senzillament que l' pressupost municipal que des de 1896-97 á 1902-03 estarà aliviad en lo servey del Deute ab una diferencia en conjunt de 3.354,548 pessetas, en los 39 anys successius, ó sigui fins al any 1941-42 lo mateix servey sufrirà un recàrrec que en conjunt ascendeix á 42.090,658 pessetas.

De manera que fixada la resta entre lo que s' estalvia en los 7 primers anys y lo que s' gasta de més en los 39 restants, resultarà que l' pressupost de la ciutat de Barcelona, ab l' unificació del Deute haurà satisfet en l' exercici 1941-42, la triolera de 38.736,110 pessetas mes de las que hauria hagut de gastar fins á la mateixa fetxa de no haverse embrancat ab los senyors belgas.

Barcelona farà aquest adelanto de diner y 'ls belgas ens dispensarán l' obsequi de cobrarne 'ls interessos si ho tenen per convenient, perque en aquestas materias—ja ho diuhen els inglesos—*lo temps es or*. Y no 'ls dich palla si s' aprofita 'l temps per aplicar lo diner á las combinacions profilàcticas del interés compost.

De l' any 1941-42 en que haurém fet la pau ab els belgas, mediant l' adelanto de 38.736,116 pessetas, fins al any 1976-75 en que la faríam naturalment ab los actuals acreedors del municipi, van 34 anys. Coloquin aquesta suma al interés del 6 per cent, y obtindrán un benefici, salvo error, de 79.075,724 pessetas.

Aixó es lo que pert Barcelona. Los belgas li donan per enllepolirla una ganga de 8.107,457 pessetas mal contadas, ja que á càrrec del Ajuntament han de anar tots los gastos de la nova emissió, impressió de títuls, timbre, etc., etc, y escursant los plassos de l' amortisació, li imposan l' adelanto de una cantitat que podría produhirli durant lo temps del empenyo actual, redits per valor de 79.075,724 pessetas.

¡Y de aixó 'n diuhen una operació incomparable, ventatjosíssima pels interessos de la Ciutat!

Aquí tenen descubert lo secret de aquest hábil joch de mans financier.

Y ara es del cas preguntar:

¿Cóm es que l' Ajuntament ha disposat las coses de manera que tinguin de ser precisament los belgas els que s' menjin la poma? Se dirá: la porta de la subasta no está tancada per ningú. Que s' presentin altres capitalistas á millorar la proposició dels belgas.

¿Mes cóm volen que s' presentin, si las cosas se portan tan depressa, que ni temps se 'ls dona per respirar?

Pero tota vegada que la major part del paper municipal està colocat á Barcelona ¿no hauria valgut la pena de que l' Ajuntament hagués tentat avants un bon arreglo ab los seus acreedors? ¿No era molt probable, casi segur, dat l' estat actual dels negocis, que 'ls acreedors s' haguessin avingut á millorar la proposició dels belgas si se 'ls hagués proporcionat medi de pendre part en la conversió, cambiant los títuls vells pels nous? Lo resto de l' operació llavoras hauria pogut realisarse per suscripció pública.

LA QUESTIÓ DELS TRANVIAS

—¡Abajo ustedes! L' alcalde ho mana....
—Pues á nosaltres no 'ns dá la gana.

Y l' èxit, no ho duptin, hauria sigut brillant, si l' Ajuntament, al mateix temps que verificava la conversió hagués pres las midas necessàries per en lo successiu liquidar sense deficit sos pressupostos anuals. ¿A què conduheix l' unificació, si ha de subsistir lo desequilibri en los pressupostos ordinaris? Precisament lo Deute que tracta de unificarse es fill casi exclusivament de aquest desequilibri. La primera emissió de las qu' encare viuhen data del any 82: era petita, comprendent sols 3,009 tituls de á 500 pessetas cada un. Del 83 al 87 no 's va emetre cap títul; pero D. Francisco Rius y Taulet va trobar màquines de acunyar moneda á ca'n Ramírez, y desde l' any 87 fins á la fetxa apenas hi ha hagut exercici sense la seva corresponent emissió de láminas. N' hi va haver en 1887, en 1888, en 1889, en 1891, en 1892, dos en 1893, una en 1894 y n' hi ha hagut un' altra en l' any present 1896. La ditxosa Exposició Universal ab sas inevitables conseqüències es la que ha ensenyat als Ajuntaments á fabricar aquesta bola de neu que amenassa aplastar á Barcelona.

Podrà unificarse l' Deute actual; pero no per això l' Deute unificat serà l' únic que tindrà la Pubilla. Cada any, com fins aquí, l' Ajuntament posarà llo cada de títuls, y tindrà ademés dels unificats els que vegin naixent. Lo despilfarro y l' imprevisió son molt bonas llocas. Y si en nou anys han produhit deutes per valor de mes de 56 milions de pessetas ¿qu' es lo que no produhirán en los 46 anys que 's fixan de plasso pera la liquidació del Deute unificat? 46 anys son mes de 5 vegadas 9. Ara bé: 5 vegadas 56.000.000 suman 280.000.000. Aquest resultat alarmant havent-hi moderació y sense tenir en compte l' augment progressiu qu' en los gastos ordinaris exigeix lo servey de interessos y amortisiació del mateix Deute unificat durant aquest llarg període.

De manera que si al any 1941 encare hi ha barcelonins—que me 'n dupto—preguntarán:

—Pero qué feyan els regidors de aquell temps?
—Qu' estavan belgas?

P. DEL O.

—¡Ay, si senyor.

—Sembla que ho diu ab no gayre alegría.

—Cap motiu tinch per gasterne.

—¿Tant mateix, donchs, es veritat això que 's murmura de la críssis del teatro?

—Si ho es! Posim la mà aquí.... No al cor; al portamonedas. ¿Qué hi troba?

—Res.

—Pues ja ho veu. Calculi si haig de tenir humor per riure.

—¿Es á dir que al seu local?....

—No hi vé ningú.

—¿Y la caixa de l' administració?....

—Buyda.

—¿Y l' porvenir?

—Negre com els articles que venen á las carbonerías.

—¿Quina classe de companyía hi té al seu teatro?

—Bastant passadora. De lo milloret que avuy roda per aquí.

—Tenor?

—L' eminent senyor A.

—Tiple?

—La distingida senyora B.

—Barítono?

—Lo reputat senyor C.

—Graciós?

—Lo de mes gracia que actualment se coneix.

—Y en quant á repertori ¿quinas obres representa?

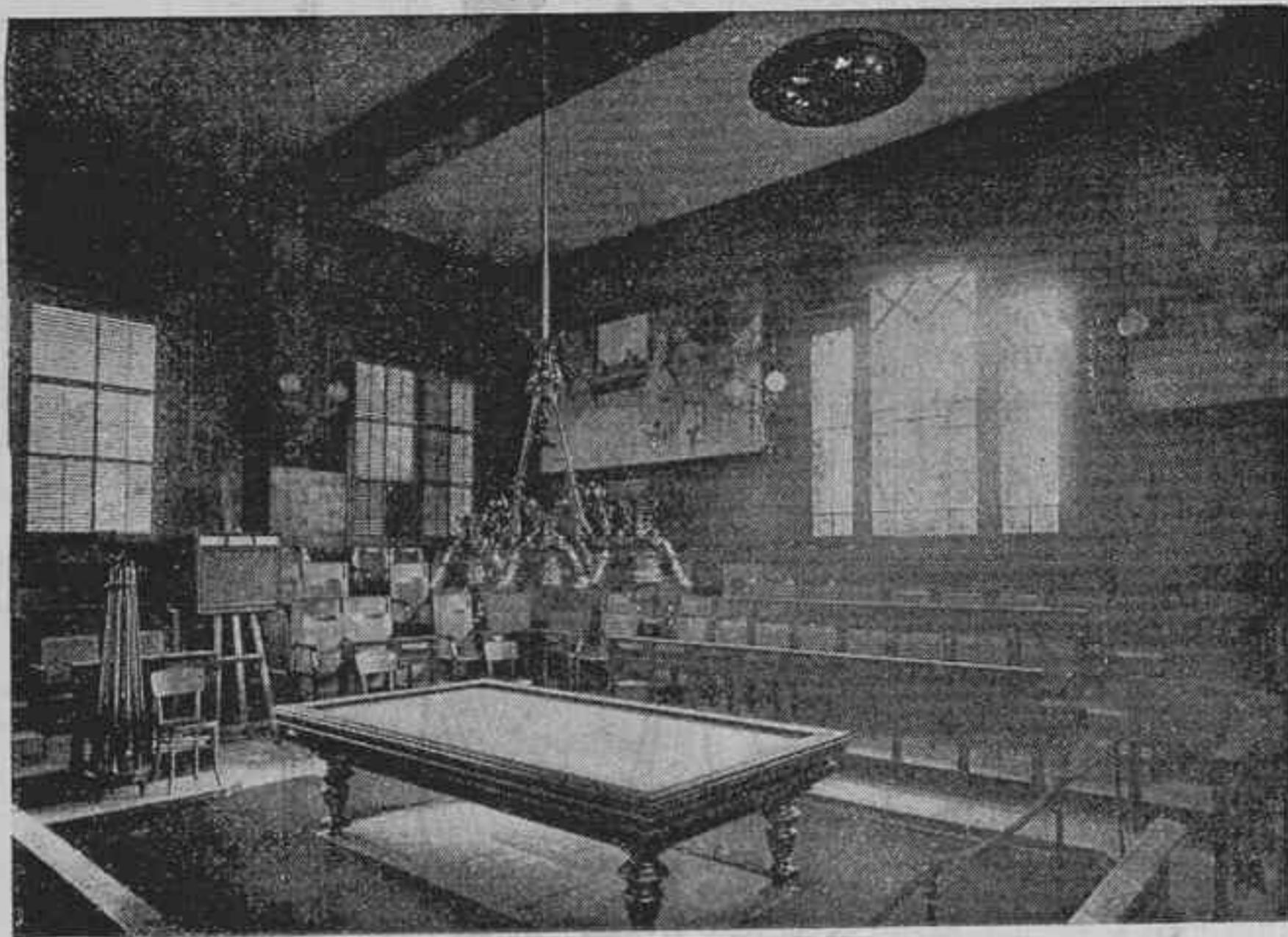
—Tot. Nou, vell, de mitja vida. Estreno tot lo que

LA CRÍSSIS DEL TEATRO

—Deu lo guard. ¿Es vosté l' empessari?
(Fondo y amarguissim suspir del interessat.)

LO QUE ARA ES MODA

Saló de billars del café de *Novedades*.(Inst. RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA)
Academia de billar.

puch y reproduheixo inmediatament tot lo qu' estrenan els altres.

(*Pausa llarga. L'empresari s'mira ab obstinació la punta de les botas, com si no tingués altra feyna mes important que fer.*)

—Donchs jo, enterat previament de tot això, venna per veure si la crisis que l' teatro atravessa pot remediarse....

—¿La crisis? (*Ab ayre de dupte.*) ¿Vosté remediar la crisis? Fugi, home....

—¿Quí sab!.... ¿A qué l' atribuheix vosté l' desvió del públic?

—Si li haig de ser franch, no ho sé. ¡Se diuhent tantas extranyesas!.... Que si l' actual lamentable estat econòmic; que si las complicacions políticas que 's preveuen; que si la guerra de Cuba. Jo únicament sé dugas cosas: que al meu teatro no hi vé ningú y que á la meva butxaca no hi entra un céntim.

—¿Vol que li expliqui la causa?

—Digui.

—Vosté no té gent al teatro, y 'ls altres empresaris tampoch, porque no saben *anar ab la corrent*. —¿De quina corrent em parla?

—De la que avuy impera. ¿Ahont va la gent á divertirse?....

—Del *frontón* á las barallas de galls; de las barallas de galls al *frontón*.... y pari vosté de contar.

—¿Pero vol dir que aquests espectacles tenen prou alicient per....

—¡Oh! 'Ls espectacles, per sí sols, no que no 'n tenen, naturalment; pero ¿adornats ab lo poderós atractiu del joch?.... ¡Ja ho crech, borrango!....

—¡El joch!.... Ara ha trobat la solució exacta del problema. Lo joch sosté 'ls frontóns; lo joch sosté 'ls circos gallístichs; lo joch sosté tot lo que sobre d' ell s' apoya.... ¿Per qué no ha de ser també 'l joch el que alsí el teatro de la postració en que 's troba?

—¿Cóm es possible ferho?

—Aquesta es la meva idea y 'l sol y únic objete de la meva visita. Suposis que al té 'l cartell de demá, en compte de posar: «Teatro Tal. Gran companyía lírica. Variadas zarzuelas» el redacta d' aquella manera: «Teatro Tal. Gran companyía de zarzuela. *Apuestas mütuas*.

—¡Magnífich!.... (*Burlantsen ab incredulitat.*) «*Apuestas mütuas.*» ¿Sobre qué? ¿entre qui?.... ¿No comprén que aixó es impracticable?

—Al contrari. Per mí es lo mes senzill y clar del mon. ¿Per quín motiu, aixís com al Frontón s' apostà pel pelotari vermell, y al circo de galls se juga pel de la quía curta, al teatro no s' ha de poguer jugar, per exemple, sobre si 'l tenor ho fará mes malament que 'l barítono ó respecte á si 'l coro desafinará mes vegadas que l' orquesta?

—Té rahó. (*Comensant á animarse*).

—¿Per qué als anuncis no s' ha de poder avisar que s' admeten apostas mütuas sobre si Fulano surtirà vestit mes ridículament que Sutano? Imaginis l' anunci d' avuy: «*Gran función de competencia entre los tenores cómicos de la compañía. A ver cuál de los dos dirá más catalanadas.* ¡Ho va ve-yent?

—Si senyor, si senyor: segueixi.

—¡Oh! Ja casi bé ho hi dit tot. Trobada l' idea, lo desarrollo y las aplicacions d' ella son de la incumbència dels interessats. Ara vosté pot mirar si li convé organizar apostas sobre quina artista 's presentarà en escena mes á la *fresca*, ó sobre quin actor se cargolarà mes cops el bigoti, ó lo que á vosté li sembli preferible. ¡Ja veurà com el públic respondrà desseguida com un sol home, y la crisis del teatro quedará resolta instantàneament!....

—¡Sublime, piramidal, estupendo!.... Vaig á probarho desseguida.

—No se 'n haurá de penedir. Li garanteixo.

—Demá mateix anuncio una *funció-partit*, ab apostas sobre quin tenor fará mes galls.

—¿Sí? Donchs contí ab la meva assistència.... Y hasta li anticipo una cosa.

—¿Qué?

—Que aposto pel blau, es dir, pel tenor xato.

A. MARCH.

ANÉCDOTA

(VALENCIÀ)

El Marqués de la Chufleta

y el Baró del Tramuset

que ademés del español,

italià, austriach, francés,

parlen el rus, l' alemany

y sobre tot el anglès....

van donar la volta al mon

gastant la mar de diners.

Entre altres capitals,

ciutats, viles y poblets

visitaren el gran Londres
ahont s'hi estaren prop d'un mes;
el primeret cop que anaren
al cafè del Univers
les va llamar l'atenció,
en especial al Marqués,
un mosso alt, ros com l'or
y de uns ulls més blaus que l'cel.
—¿Qué pendran? els preguntà
el mosso en correcte anglès
y els dos nobles contestaren
ab modals mol fins—Café;
pero entr'ells feyen brometa
y's burlaven del anglès,
per supuesto en valencià
pa qu'ell may els comprengués.
L'un va dir—Che quina bestia
ma qu'es alt, ho es més que Deu!
—Es tan alt com animal
digué el altre y además
altres coses que no es poden
estampar en cap paper;
y el anglès frot é impertérrit
fent á tot el desentés
y els dos nobles riu que riu
fent brometa y burla d'ell.
Cuant estaven farts de riure
á costes del tal anglès,
que no es va moure á dos pasos
dels dos nobles ni un moment,
el eridaren per pagarli
el gasto que havien fet;
li pagaren y al donarli
de propina deu quinsets
digué el mosso en valencià:
—Moltes gràcies, señores.

Aixó ve á dir, car lector,
que si vas per l'estranché,
no has d'insultar á ningú
ni fer mofa may de res.

AGUILERA.

•••

EN DEFENSA PROPIA

L'altre dia vaig veure entre les gacetas d'un periódich una que deya així:
«Se ha presentado una instancia á la alcaldía solicitando permiso para instalar un motor de gas en la casa número... tantos, de la calle... tal.

»Lo que se hace público para conocimiento de los vecinos y demás personas á quienes pueda interesar.»

—Escolti—vaig preguntar á un fulano que s'freqüenta molt ab alcaldes de barri y está generalment ben enterat d'aquestas coses:—¿per qué ho anuncian així? ¿Qué n'han de fer dels motors els vehins y demás personas?

—¡Caramba! ¡Vaya una pregunta! ¿No comprén vosté que una máquina d'aquestas es un aparato que no s'pot instalar així com així?

—¿Per qué? ¿Pel perill d'explosió que representa?

—No senyor; els motors de gas ben fets no explotan. Pero en cambi, un motor en un edifici habitat significa una molestia permanent y un perjudici pels vehins, porque aquell soroll, aquella trepidació, aquell compassat *stop!... stop!*.... val la pena de tenirse en compte y de comunicarho á la gent del voltant perque diguin lo que l'sembla.

—De modo—vaig preguntar jo llavors, intrigat per aquestas manifesta-

TIPOS ESPANYOLS

ZAMORA.—Un charro.

MONZÓN.—Un abuelo.

cions—de modo que si ara l'sehins se coaliquessin y demostressin com dos y dos fan quatre que la colocació d'aquest aparato equival per ells á una lessió enorme....

—L'arcaldia, mare amorosa dels bons ciutadans barcelonins, diria al senyor del motor que no h'ha lugar á instalar semblants trastos, y s'hauria acabat la funció.—

Aquí doná fi l'dialecte. Inmediatament, iluminat per la llum que aquestas revelacions em donavan vaig posarme á meditar, y á conseqüència de tot això, m'encaro ab l'arcaldia y li dich:

—Senyor arcaldia: Suposo que vosté, al fallar sobre la justicia ó injusticia de las reclamaciones dels seus *súbditos*, no fará distincions entre motors de gas y altres trastos igualment marejadors y enjutos, pues, com comprendrà vosté en la seva alta sabiduría, si un *stop! stop!* molesta, també pot molestar un'altra cosa.

Sàpiga, donchs, que á l'escala de casa hi ha instalat (fraudulentment, sens dupte) un aparato mogut per forsa animal, que funciona del dematí al vespre, sense distinció de días laborables y festius, y ab una regularitat capás de desesperar á un guardia municipal, que diu que son gent que no s'desespera per res.

Aquest aparato es així que l'smúsichs ne diuhem un *piano*.

La qui l'toca es una senyoreta que fa un remat d'anys que s'hi dedica, y que á pesar de la seva notoria ineptitud s'empenya en clavar cops de puny á las teclas, ab tot y que las teclas á la quènta no la secundan.

Sempre toca lo mateix. La marxa del *Cádiz*, variada de temps, de tó, de mida.... en fi, tan variada de tot, que si en Chueca la sentís, estich segur que no sabria de qué li parlan.

Comensa pel preludi, ataca las notas següents, y en sent al *Vi-va Es-pa-ña!* tropessa, s'encalla y, tornémhi que no hem fet res.

Vi-va Es-pa-ña!.... Vi-va Es-pa-ña!....

Tinch aquest *Vi-va Es-pa-ña!* tan ficat al cervell, que hi arribat á creure que la mateixa teoria que s'aplica á l'instalació dels motors de gas s'hauria d'aplicar als pianos, instruments mil vegadas més terribles, més perillosos, més marejadors.

—Vol fé'l favor de veure si aquesta senyoreta té l'correspondent permís de l'arcaldia?

Y si desgraciadament l'arcaldia li ha donat, ¿vol tenir la bondat de retirarli?

Si ho fa, li agrahiré eternament mentres visqui.

Y si no ho fa, si deixa inhumanament sense defensa als pobres barcelonins, no s'extranyi si demá li diuhen:

A LA PRESO (per J. NONELL.)

—Calla y estigas quiet. Ja 'l veurás á ton pare.

—¿Que no ho sab? Avuy, un ciutadá ha entrat violentment en lo quarto de una senyoreta que viu á la seva escala y á cops de martell li ha reventat el piano.

MATÍAS BONAFÉ.

ESQUITX

Vareig véuret; prendat de ta bellesa
y per l' imán de ta mirada atret

vaig seguirte, y vas dirme vergonyosa:
—No'm segueixi per Deu que m' compromet.—

* *

Avuy t' he vist ja en mans de la deshonra;
la puresa en ton rostre no existeix:
no t' he dit res, puig m' has inspirat llàstima;
pro en ta mirada hi he llegit—*Segueix.*—

PAU PLA.

LLIBRES

SONRISAS, *poesias originales* de FRANCISCO GRAS y ELÍAS.
—Encare hi ha qui esplaya sos sentiments parlant lo llenyatje triat de la poesia. Aquest sige de positivisme tant prosaich com més s' acosta á la seva fi, no logra ofegar ni tòrce las inclinacions ideals de certs esperits que's recrean balancejanse al compas del ritme y entre l' harmonia de la rima. Francisco Gras y Elías pertany al número dels poetas que tenen verdadera vocació. Son volum *Sonrisas* ho patentisa. Las 33 composicions que conté iluminadas totes ab la llum de un optimisme consolador demostran que l' poeta sab abstreures dels neguits que acorran al mon y de las feblas passions que l' combaten.

En totes elles s' hi descubren recomenables condicions de forma, de las quals se destaca una facilitat y una afuencia verdaderament notables.

L'AGLENYA per D. RAMÓN MASIFERN —Impresa apart, ha vist la llum una bonica coleccio de poesias narrativas de un sabor molt catalá y de un perfum exquisit, que anys enrera meresqué l' honor de ser premiada ab la flor natural en lo certámen dels Jochs Florals de Barcelona. La valia de aquestas composicions acredita lo fallo del Consistori que las premia y justifica la seva publicació.

Altres llibres rebuts:

... *Dispensi, hi ha principal*, comedia en un acte y en vers, original de D. R. Caballer y Sáez, estrenada á Romea en Janer del any 1895.

... *Las erradas del papá*, sarsuela en un acte, llibre de D. Conrat Colomer, música del mestre Pérez Aguirre estrenada en lo Jardi Espanyol lo dia 12 de Juny últim.

Aquestas dos produccions han sigut publicadas per l' empresa de *Lo Teatro regional*.

... *Un marqués enmanllevat*, comedia en un acte, escrita en prosa catalana per D. Ramón Franqueza y Comas, estrenada en lo Jardi Espanyol lo 4 de Juliol últim.

... *La llissó de dibuix*, sarsuela en un acte y en prosa original de D. F. Figueras Ribot, música del mestre Fando, estrenada en lo Jardi Espanyol lo dia 11 de Juliol de aquest any.

RATA SABIA.

BESTIESAS

Un xicot resident á Sant Celoni
alaba sense fré lo matrimoni,
y un jove qu' es grabat i vés qui ho diria!
ensalsa com un boig la solteria.

Per xó dich de vegadas
que val més tenir rals que fer xaradas.

Jo coneix á un pintor qu' es fill d' Espanya
y que sab fer aucells ab molta manya,
y á un altre qu' es un gran poca-vergonya
que pinta molt rebé... sols la cigonya.

i Quánta rahó té la Lola
de dir que no li agrada dormir sola!

La senmana passada la Maria
trenta duros tragué á la loteria,
y en Pau que va dinar á ca'n Cateura.
va dirme molt tranquil:—També vaig treure!
i Vet' aquí perque m' raca
qu' un gorrero me buydi la petaca!

Un escriu inspiradas poesias
y l' autor las titula *Tonterias*,
y un altre tonterias acumula
y *Notas de mi lira* las titula.

Aixó 'ns proba una cosa:
Qu' es molt lluny Sant Gervasi de Tortosa.

(Aquestos estirabots
de primer semblan molt bestias;
pro si s' hi ficsan, veurán
qu' ho son més de lo que semblan.)

H. VOLTAIRE.

ROMEÀ

Un recort á Pitarrà ab una representació de *La Dida*. Un tribut á D. Joseph M. Arnaud ab una representació de la comedia: *En lo camp y la ciutat*, y cap estreno, durant la semana.

Com única novetat s' ha posat en escena 'l drama de 'n Feliu y Codina: *Maria del Carmen*, producció que s' acomoda poch á las condicions de la major part dels actors de la companyia ... Pero ¿qué s' hi fará? Ab una cosa ó altra s' ha de passar lo temps!

Per aquesta nit está anunciat l' estreno de la pessa *Sandas y parells* dels Srs. Suárez Cassany y Capella, en tant que adelantan los ensaigs del nou drama del Sr. Bordas y Estragüés, titulat: *Lo comte de Ampurias*, obra ab la qual podrá dirse que s' inaugura la temporada catalana del any present.

NOVEDATS

Després de molts aplassaments se posa per fi 'l *Mefistófele*, davant de un públic numerosíssim que omplia 'l teatre de gom á gom.

L' opera de Boito encare que prou coneguda dels nostres filarmònichs, feya algun temps que no s' havia representat y aixó explica l' espectació del públich. Y l' desitj que tenia aquest de que tot anés bé quedá colmat per part de la Sra. D'Arneiro, á la qual no se l' havia vista encare á tanta altura. Molt prometía en la *Aida* y *Lohengrin*; pero en la Margarida de *Mefistófele* ha pagat plenament, excitant de continuo la admiració y l' aplausos del públich. Que vaja progresant així y alcansarà un lloc distingit entre las tiples d' opera.

Lo tenor Morales sembla estar excessivament impressionat y adolesqué d' algunes desigualtats. Pulint mes lo seu trall, lluhirà més en lo successiu.

També 'l baix Sr. Perelló, per estar afectat de orgasme 's trobava visiblement contrariat; no obstant se defensá bé, gracias á sas reconegudas condicions artísticas.

Los demés cantants, lo propi que 'ls coros y la orquesta, condutxida ab inteligença pel mestre Petri, contribuiren poderosament al bon èxit de la representació.

L' obra ha sigut posada ab molt esmero, y promet proporcionar molt bonas entradas á la empresa.

CATALUNYA

Richichi es una comedia de tarifa vella, novelesca y optimista, y en alguns detalls pueril y candorosa. Allí á l' any 27 del present sige, quan encare estava fresh lo recort de la Revolució, per forsa obtindrà en son país natal ó signi á França un èxit popular, despertant en gran manera l' interès del espectador senzill d' aquell temps. Crech que en alguns passatges tenia pessas musicals.... No seria gayre difícil endavinar quins passatges serian aquests, dat que moltes peripecias de l' obra son genuinament sarsuelescas.

Així y tot la companyia italiana al interpretarla s' hi iluix de debó. En Novelli encarna admirablement lo tipo del sabater generós y honrat que arriba á escalar una elevada posició y 's casa ab una nena de l' aristocracia, á la qual havia salvat la vida. La figura de la dama trobá també una intérprete felicissima en la Sra. Gianini y no dirém res dels demés actors perque tots estiguieren al pel.

Quan la interpretació es bona, qualsevol obra 's fa agra-

dable. Tal va succehir ab *Richichi*. Confihinla á altres cómichs menos inteligents y 'ls badalls son segurs: dónquinla á la companyia italiana que tan dignament dirigeix l'incomparable Novelli y 'ls aplausos no podrán faltar.

* *

Durant la setmana s'han representat de una manera exquisida *Un romanzo parigino*, *La morte civile*, *Otello* y aquella *Mam'zelle Nitouche* sense música, pero amanida en compensació mes que suficient per la gracia y la bona sombra del insigne actor.

De *Magda* se n'ha donat una tercera representació, lo qual prova lo fondament que 'l drama de Sudermann ha penetrat en lo gust del públich.

Arribó tart per parlar del benefici de 'n Novelli.... Diverses vinent serà un altre dia.

GRAN-VIA

Després del benefici de la Sra. Principi, que sens dupte per acreditar son apellido cantá la sarsuela espanyola *Las dos princesas*, sent obsequiada ab molts aplausos y exquisits regalos, s'ha posat l'òpera *Marta* de Flotow, debutant ab ella la Sra. Obiol, que no careix de condicions.

Lo públich va rebre ab agrado á la nova cantant y va applaudir la antiga partitura, que ab sas tendras y puras melodías tant havia recreat al públich de 25 ó 30 anys enrera.

N. N. N.

||o||

PETIT PARÍS

*Petit Paris, ne diuhen
de Barcelona,
uns quants que s'entusiasman
per poca cosa:
pro, aném á veure
París á Barcelona
de qué s'hi assembla?*

—
*París, te els mercats amples,
grans y espayosos;
aqui, la Boquería
fa escruixí els ossos:
Allá, 's vigila
lo que 's ven en las plassas;
aquí, per missas.*

—
*Allá, tenen un temple
que l'anomenan
el Pantheon, hont reposan
ilustres cendras;
aquí, per are,
un panteon que construixen
te tuf de cuadras!*

—
*Allá, els museos, vessan
d'obras artísticas;
aqui prometen ferne,
quan diners tingan.
Tots, tots llegeixen
els parisiens; ab llibres
aquí no hi pensan.*

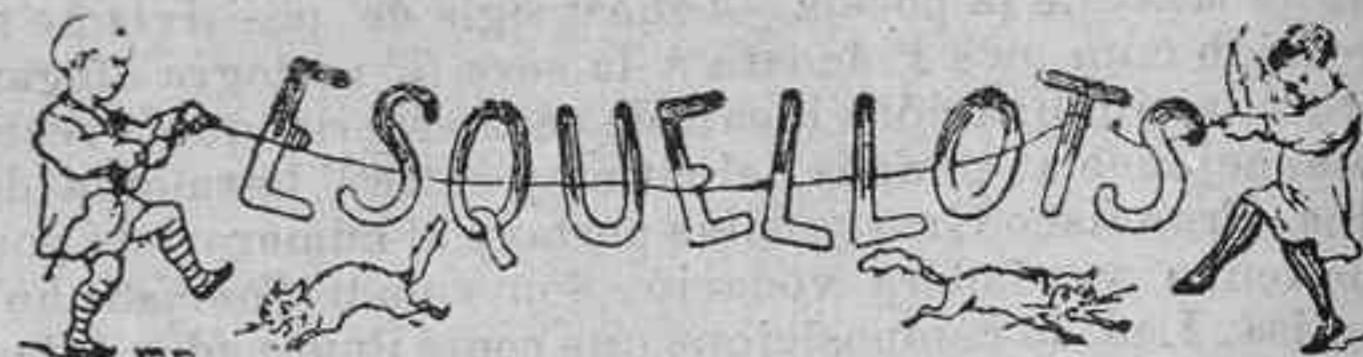
—
*Son nets, allá, espayosos
carrers y plassas,
á la nit, per tot vessa
la llum sagrada.
Aquí, iluminan
quatre fanals clorotichs
las millors vias!*

—
*De monuments pel públich
n'hi han á mans plenes:
La Torre Eiffel, Vendôme,
l'arch de la Estrella.
Aquí, per ara,
tenim un arch magnific
de xacolata!*

Bons hospitals pels pobres.
París ostenta;
presons, estudis públichs,
grans academias;
¡Fan com nosaltres
que doném la camisa
per la ensenyansa!

—
En fi, no acabaría
si comparava,
las pocas diferencias
que nos separan.
Sols els tanocas
*Petit Paris, ne diuhen
de Barcelona.*

A. LLIMONER.

Frasses cassadas al vol (no diré per quin cassador) en los paranyys de la Casa gran.

—Lo qu'es la prempsa tant es que risqui com que rasqui: lo projecte de unificació de *la Deuda* s'aprobará costi lo que costi.

—Costi lo que costi á qui?

* *

—Los belgas son la gran gent.... ¡Quina idea més magnífica la que han tingut ab lo projecte de unificació de *la Deuda*! ...

—¡Y tal!.... Com que avants de unificar los empréstits ja han *unificat* á tots los regidors sense distinció de procedencias....

—Per això mateix. En lo successiu ja se sab: quan los regidors no s'entenguin, que corrin á buscar als belgas.

* *

Entre dos que, per lo vist l'han donada per parlar francés:

—«L'union fait la force!....» ca c'est l'emblème de la Belgique.

—«Et l'argent fait tout», ca c'est notre emblème.

* *

—¿Y 'l Sr. Nadal?

—Completement al costat nostre.

—Donchs, en aquest cas ja podém dir que l'hem treta.

—Qué?

—La grossa de Nadal.

* *

Y prou per avuy.

La campanya anti-tranviaria del diumenje passat va oterir dos aspectes verdaderament curiosos.

Al mitj-día, 'ls municipals á las ordres de un tinent d'arcade que may se deixa *la llave* á la gaveta, feyan baixar á tots los passatgers sobrants que 's dirigian á Gracia.

Y á la tarde, quan los tranvías que 's dirigien als toros anavan atestats, plens de *artísticos racimos humanos*, segóns frasse del *Noticiero*, y 'ls conductors reclamavan l'ausili dels municipals pera fer baixar als excedents, aquell mateix tinent d'arcade que may se deixa *la llave* á la gaveta, s'oposava á que 'ls carruatges se detinguessin y manava que seguissen lo seu curs.

* *

EL PUNT DE LA FRUYTA (per J. BLANCO CORIS.)

Fresqueta, sencera, daurida pel sol...
De fruyta tant bona no 'n té pas qui 'n vol,

A LA PORTA DEL RETRATISTA

—¡També es un humor ferse retratar mirant la llista de la bugadera!....

Això vol dir que per anar à Gracia s' aplica 'l bando del arcalde.

Y que per anar als toros lo mateix bando no te aplicació possible.

Bó serà que algún inglés envihi à Londres lo següent telegrama:

—Mi domingo toreado lord maire Barcelona. Mi esperar rengraciamiento sociedad.

¡Que se le dé!

Llegeixo que 'l rector de la Universitat Central ha prohibit l' expendició de llibres de text en las porterías dels centres docents de aquell districte universitari.

¡Hasta de las porterías, s' ha excluït allá un comers, que aquí s' practica descaradament dintre mateix de algunas catedràs!....

Lo Sr. Durán y Bás, catedràtic de Dret mercantil y en l' actualitat rector de la Universitat pot veure si aqueix mercantilisme te res de legal.

Y cuidado que 'ls estudiants que no volen o no poden adquirir los llibres de text que se 'ls imposan pagantlos à uns preus exageradíssims, s' exposan à rebre un bon disgust.

Succeheix que molts d' ells, segons se m' ha dit ab forsa pintoresca, pel mer fet de negarse à l' adquisició de dits llibres, sembran à primers de octubre las llevors de las carabassas que recullirán sens falta durant lo mes de juny següent.

A tals temps hem arribat que la ciencia oficial ja no s' adquireix gratantse 'l cap, sino gratantse la butxaca.

El dijous que vé, dia 22 del corrent sortirà à llum lo *quadern tercer* del popularíssim album de fotografías *Barcelona à la vista*.

Encare que l' extraordinaria acullida alcansada

per aquesta publicació sens rival, absolutament nova y *verdaderament artística* diu tot lo que pot dirse en favor d' ella, 'ns permetém recomenar al públich aquest *tercer quadern* segurs de que las alabansas —que agrahím en l' ànima— prodigadas als dos anteriors, resultarán eclipsadas per las que indubtablement se tributarán à aquest.

El favor del públich ens obliga à posarnos à l' altura del èxit conseguit. Dijous, ab lo *tercer quadern* à la mà, ens sabrán dir si 'ho hem lograt o no.

Lo tancament de portas del passat dijous, va ser serio de debò.

Si l' Ajuntament de Barcelona que ha embolicat de mala manera una qüestió tan senzilla com la dels Encants, tingués conciencia justa de la significació de certas demostracions, hauria dit:

—Barcelona en pés m' ha tirat la porta pels nas-sos.

* *

Precisa que 'ls Encants tornin al seu estat natural sense que puguin irrogar perjudicis als venedors de objectes nous establerts en botigas, que després de tot pagan la séva contribució, y no perque 's consentin competencias ruinoses, permetent la venta dels mateixos articles al ayre lliure.

Pero 'precisaría encare mes que 'ls que avuy per qualsevol qüestió que afecti als seus interessos adoptan 'una actitud ruidosa de protesta, procuressin pendre una part activa y resolta en las eleccions municipals, pera dotar à Barcelona de un Ajuntament digne de la importància de la ciutat.

—Aquest es el camí dret.

—Molt valen los interessos particulars; pero valen molt mes els de la colectivitat.

* *

Una frase que caracterisa la verdadera significaçió del tancament de portas del passat dijous:

—La manifestació dels botiguers ha estat en absolut massa grossa, per una cosa com la dels Encants, relativament tan petita.

Tal com vaig sentirlo, ho consigno, perque l' apreciació 'm sembla justa.

Ja s' ha colocado à la porta de la Casa gran aquell quadro ab l' inscripció que comensa aixís:

«Los hombres de corazón deben proteger la vida de los pájaros y favorecer su propagación.»

Un regidor tot satisfet exclamava:

—Y 'ls aucells que mes s' han de protegir son aquells que 's *pican el menjar*.

Los traballs d' impedrat de la Plassa Real ade-lantan qu' es una delicia.

S' enten, una delicia pel Pantorrillas barceloní y pel seu insigne protegit.

Dintre de poch podrán circular los carruatjes per aquell espay fins ara dedicat al resguard dels vells y al recreo de las criaturas.

¿Cóm es que 'ls botiguers no protestan de aquest verdader atentat?

—No son ells los que diuen que no volen Encants? Donchs ara 'n tindré tres.

Encant en los alrededores del Mercat de Sant Antoni.

Encant en la Plassa d' Antoni Lopez.

Y en la Plassa Real, la vida al *Encant*.

Vostés per exemple son industrials, y desitjant edificar una fàbrica en l' interior de una de las manzanas del Ensanche, solicitan del Ajuntament lo corresponent permís.

—No pot ser:—els dirán—en l' interior de las

LA COMPRA D' UN GOS

—Ja menja fosa?
—Si senyora: delira per la carn crúa

—¡Reyna Santíssima!
—Ah!.... Ja li he dit que la carn crúa li agradava molt.

mansanas no's consenten edificacions sino fins á l' altura de primer pis.

Y's quedan ab un pam de nas.

En cambi vostés son religiosos, per exemple, frares dominicos. Y solicitan permís, no ja per construir una fàbrica sino una iglesia en l' interior de una de aquellas immensas quadrícules.

—¿Son frares?-diuen els del Ajuntament-donchs no parlin mes, y tirin al dret. Aixequin l' iglesia fins á l' altura que vulguin. No's descuidin sobre tot de

ferhi un bon campanar y quan sigui l' hora repiquin fort.

Y's quedan ja no ab un pam de nas, sino contenitíssims y cayentlos la baba de gust.

**

Ab la fàbrica s' donarà feyna seguida á numerossíssimas famílias obreras.

Ab l' iglesia se procurarà fer un contínuo arreplech de diners sense profit de ningú, mes que dels frares.

Y'ls senyors del Ajuntament tan satisfets, tan creguts de que al autorisar certas infraccions se desvetllan per la prosperitat de Barcelona.

La mort del actor D. Andréu Cazurro ha tornat á fer figurar en los periódichs lo seu nom de molts ja olvidat, després dels anys que feya que no s' hi llegia.

En efecte, 'n feya ja algúns que s' havia retirat de la escena, buscant una prolongació de la vida en la tranquilitat de la llar doméstica.

En lo Teatro del Odeón, representant melodramas, y á continuació en lo de Romea, creant algúns tipos del Teatro catalá, havia alcansat aplausos populars deguts principalment á sa molta experiéncia de la escena. Sobre tot en l' Odeon sigué durant molts anys un element insustituible.

Coneixia molt al seu públic y sabia commóure'l ab son traball efectista, ab son acent concentrat, ab lo trémolo que donava á certas frases. Era tot lo contrari de la naturalitat y de la senzillés.

Doném lo pésam á sa familia y en especial á sa estimada filla D.ª Rosa, que sigué en sa primera joventut una verdadera joya de la escena catalana, de la qual se retirà al contreure matrimoni.

Grans festas á Montserrat, ab motiu de inaugurar-se un monument construït á expensas del Apostolat de l' Oració.

Grans festas... y no pochs disgustos, perque centenars de personas de las que hi assistiren se quedaren sense allotjament.

Una imitació del miracle de la multiplicació dels pans y dels peixos, no s' ha realisat encare á Montserrat ab la multiplicació dels aposentos.

— Allá qui hi arriba tart ó no s' espavila, dorm á la serena.

Aixís va passarlos á molts individuos del Apostolat de l' Oració, los quals no varen tenir prou calma pera passar la nit resant y conformantse ab la seva sort. Fins se diu que tractan de promoure una dissidència, constituhintse en Apostolat de la Mortificació.

Un fet que va ocorre l' altre dia en lo carrer de Muntaner m' inspira l' següent epígrama:

Parat, al carrer l' Ernest
y una noya en lo balcó:
ell li va tirá una fló
y ella va tirarli un test.

Tres ó quatre mesos eurera va fer lo diputat senyor Rahola, una interpellació en lo Congrés demanant que s' introduxeixi per l' interior d' Espanya l' servei de paquets postals, que avuy sols se practica ab l' extranger.

Donchs después de tant temps, lo marqués de Lema, director general del ram ha contestat al senyor Rahola.... ¿qué dirian?

— Que ja ho té tot apunt per plantejar lo servei?
Fugia de aquí ¿y ara?

Ha contestat que està estudiant l'assumpto.

¡Bravo!... Vagil estudiant y sobre tot no s'hi amohini. Y quan s'haja tornat calvo de tant estudiar, avisins y li farém enviar de París una perruca.... per paquet postal.

Parlavan davant d'un metje de provocacions y desafios.

Y'l Galeno digué:

—No tinguin por que á mí may vingui ningú á buscarme bronquina. Massa sab tothom que als metjes lo matar á un home non fa cap *frente*.

Quïentos

Un marit y muller pujan á Sant Geroni, per la dressera.

Ella no pot mes, y exclama:

—Malviatje la teva avairia.... No has volgut llogar un burro y ja ho veus: estich treyent l'ànima per las dents.... Si anés montada de un burro, això no succehiria.

Lo marit ab molta amabilitat:

—Apóyat al meu bras, tonta!

Entre amichs:

—¿Es cert que 'ls homes casats viuhen mes temps que 'ls solters?

—Cá.... ¿Sabs lo que passa ab això? Que als casats la vida 'ls sembla mes llarga.... vet'ho aquí.

Un pescador se troba al cap del moll, esperant en vâ que 'ls peixos piguin.

Un curiós l'està observant, y després de més de una hora de miralse'l li diu ab ayre de compassió:

—Vaja, que no hi ha al mon res mes estúpit que l'home que pesca ab canya.

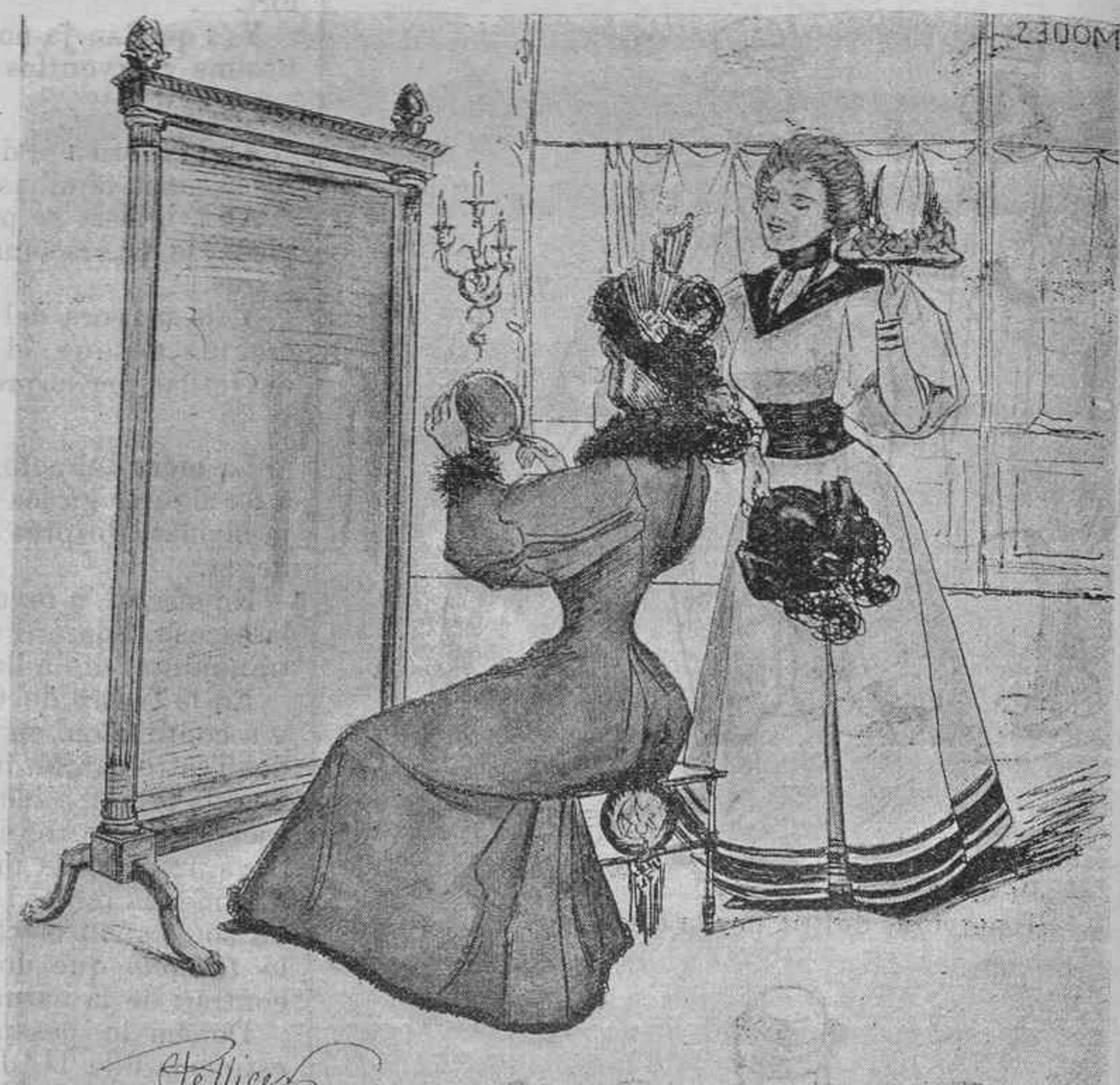
—S'equivoca,—respon el pescador—es mes estúpit el que s'atura á veure com un altre tracta de pescar alguna cosa.

A L'INSERTAT EN L'ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ros-qui-lla*.
- 2.ª MUDANSA.—*Cop—Cap*.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Una poma per la sed*.
- 4.ª GEROGLIFICH.—*Sota, caball y rey*.

PROBANTSE SOMBREROS.

—Aquest m' agrada; pero si me 'l quedo, hauré de mudar de pis, per que 'l que ara tinch es massa baix de *techo*.

TRENCA-CAPS XARADAS

I

—Total, si 't vols casá ab tres
(deya 'l mosso de ca 'n Rava
á la filla de ca 'n Nap)
viurás com una sultana.

Anirém per los mercats
cinch vendre préssechs, magranas,
figas, cireras, taronjas,
prunas, obercochs y pansas.

Quint-dos si 'm donas la *prima*,
de tot lo que tinch cinch casa
serás mestressa, y pots *husis* com te dongui la gana.

Si vols *quint-sis* cinch las festas,
al teatro *quint* veure dramas
ó comedias ó 'l que fassín
tindrás sempre entrada franca
perque soch Guardarropia
del Cassino de la Rambla.

Vaja, ¿qué hi dius? ¿qué hi contestas?....

—Ja t'ho diré ben net.—Quarta
diu la *Tot*—t'hi escoltat
ab una orella y per l'altra
seguidament m'ha sortit
tot lo que de dirme acabas.

¿No sabs qu' estich compromesa
ab el Sixto de ca 'l Magre?

un dels fadrinets més guapos....

—Lo Sixto has dit? Tarambana!

Si festeja ab l'*hu-segona-terça-sexta* de ca 'n Nafras,

mata 'l temps ab la *cinch-sis*

y enreda á la Montserrat.
¿Tú també en las sevas telas
t' hi has deixat caure de grapas?
—Del que m' acabas de dir
no n' estich pas enterada,
y si acás has dit mentida
prepárat bé la *badana*
que'n Sixto de un cop de puny
no t' desfassi l' espinada.

TIMBALER DEL PANADES.

II

Prima-inversa, mineral;
per amanir, la *segona*,
y veurás en lo *Total*
un carrer de Barcelona.

GALÀN PER TOT.

ENDAVINALLA

No soch persona ni bestia,
ni soch tampoch vegetal,
y encare que al mar no habito
al bell mitj m' hi trobaràs.

Tant vaig detrás de una dona
com del amor vaig davant,
y es tant lo que en tot me fico
qu' en rahons sempre 'm veurás.

TENEZ ZEREPE.

ROMBO

Sustituir los punts per lletras de modo que llegit vertical
y horizontalment dongui per resultat: — Primera: ratlla;
consonant — Segona: eyna de ferrer. — Tercera: tothom li
agrada tenirne — Quarta: peix. — Quinta: consonant.

PE GRA.

TRENCA-CLOSCAS

—Nom?
—TECLA TORRES.

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo
titul de un dràma català.

J. A.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7	—Nom de dona.
7 6 5 3 5 7	—
7 6 4 5 7	—
1 2 3 4	—Nom d' home.
6 7 3	—Part de la persona.
3 5	—Nota musical.
2	—Vocal.
7 3	—En las cartas.
4 5 7	—Parentiu.
3 7 6 3	—Poble català.
1 2 3 4 7	—Nom de dona.
5 3 7 5 7 3	—Nom d' home.
7 4 7 6 7 3 5	—

AMICH DELS AUCELLS.

GEROGLIFICH

X

C U B A
N

FERNANDO POO

N

DIMARS

RAFEL RUTLLANT.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

UNA PREGUNTA

Si en l' embrollo hi ha alguns belgas,
aquests belgas ¿quins serán?

¿Los que deixan fé l' negoci,
o 'ls que l' fan?

UN TIRADOR AFORTUNAT

Set medallas, quatre copas,
nou diplomas ab un mes....

Donarli a un home tants premis
¿no es ferli portá 'ls neulés?

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

Anuncios

EL AÑO TEATRAL

POR
SALVADOR CANALS

CRÓNICAS Y DOCUMENTOS

Un tomo 8.º Ptas. 4.

LO NOY DE LA MARE

SEMANARI CATALÀ PUBLICAT L' ANY 1866

Colecció complerta, encuadernada.

Ptas. 12·50

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

BARCELONA Á LA VISTA

El próximo jueves día 22 se pondrá á la venta el
3.er CUADERNO

BARCELONA Á LA VISTA

ES UN ALBUM DE FOTOGRAFÍAS INÉDITAS QUE FORMARÁ ÉPOCA EN LA HISTORIA
DE LAS PUBLICACIONES ARTÍSTICAS

El próximo jueves • **30 céntimos** • El próximo jueves
Provincias: 35 céntimos

J. O. Picón

REGLAMENTO

PARA LA IMPOSICIÓN, ADMINISTRACIÓN Y COBRANZA

DE LA

CONTRIBUCIÓN INDUSTRIAL Y DE COMERCIO

Precio 1 peseta.

TRES MUJERES

Un tomo 8.º Ptas. 2·50.

PARA LA IMPOSICIÓN, ADMINISTRACIÓN Y COBRANZA

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

VAN PUBLICADOS 46 TOMOS
ÚLTIMO PUBLICADO

LA CONDESA DE LAGARDE

Precio 2 reales.

por EUGENIO SUE

Precio 2 reales.

EN PREPARACIÓ

ALMANACH de «LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

pera 1897

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponentis de la casa, se'ls organen rebajias.

ARANCELES DE ADUANAS

I PARA LA

Península è illes Balears
Vigentes en 1.º de Setembre de 1896

Anotados y comentados por la redacción de
El Eco de Aduanas
Ptas. 2.

COQUETERÍA (per F. GÓMEZ SOLER.)

—Las joyas que haig de posarme,
los cors que haig de destrossar....

1881

Fora d' això, va de serio,
no tinch res més que pensar.

J. Gómez Soler

«LA TORRATXA DE LA SUDOR» A «EL HAZMANTIA»